

V rámci účtové třídy 3 jsou evidovány krátkodobé i dlouhodobé pohledávky a dále krátkodobé dluhy. Pohledávkám jsou věnovány účtové skupiny 31, 33 až 35, 37 až 39 a krátkodobým dluhům účtové skupiny 32 až 34 a 36 až 38.

Krátkodobé i dlouhodobé pohledávky obvykle oceňujeme ve jmenovité hodnotě. Pokud však účetní jednotka nabyla pohledávky koupí, potom jsou tyto oceňovány v pořizovací ceně.

Krátkodobé dluhy jsou oceňovány ve jmenovitých hodnotách.

*Ptá se host v horkém létě číšníka: Máte něco studeného? Ano. A co?
Včerejší polévku a včerejší řízek.*

5.1 Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

V rámci účtové skupiny 31 jsou evidovány krátkodobé i dlouhodobé pohledávky z obchodních vztahů. Jedná se zejména o pohledávky vůči odběratelům, vůči dodavatelům z titulu poskytnutých provozních záloh a reklamací a dále pohledávky za eskontovanými cennými papíry.

Pohledávky je třeba precizně členit v rozvaze na krátkodobé a dlouhodobé úměrně datu jejich vypořádání. Minimálně pro pohledávky vůči odběratelům je vhodná tvorba opravných položek k pochybným a nedobytným pohledávkám po lhůtě splatnosti. Daňová účinnost těchto opravných položek je závislá na ZoR.

Pohledávky v cizí měně je třeba přepočítat k rozvahovému dni kursem ČNB a výsledkově vykázat případný kursový rozdíl.

V rozvaze lze nalézt konečné zůstatky níže uvedených syntetických účtů v následujících položkách:

Účet	Položka rozvahy	
	Aktiva	Pasiva
311-Pohledávky z obchodních vztahů	C.II.1.1., C.II.2.1.	

Účet	Položka rozvahy	
	Aktiva	Pasiva
313-Pohledávky za eskontované cenné papíry	C.II.1.1., C.II.2.1.	
314-Poskytnuté zálohy – dlouhodobé a krátkodobé	C.II.1.5.2., C.II.2.4.4.	
315-Ostatní pohledávky	C.II.1.1., C.II.2.1.	

311-Pohledávky z obchodních vztahů

Na účtu jsou evidovány krátkodobé i dlouhodobé pohledávky vůči odběratelům.

Zní-li pohledávka za odběratelem na cizí měnu, potom je třeba rovněž provádět kursově přepočty.

Často se stává, že odběratel účetní jednotky je zároveň jejím dodavatelem. Tehdy je možné provést jednostranný zápočet pohledávek a dluhů i bez souhlasu druhé strany (formou oznámení dlužníkovi o jednostranném započtení) – často se tak řeší problém nedobytných pohledávek.

Ke sporným, pochybným a nedobytným pohledávkám lze tvořit opravné položky. Jejich tvorba je daňově účinná právě tehdy, postupuje-li účetní jednotka v souladu se ZoR. Odpis pohledávky je pak daňově účinný právě tehdy, byla-li daňově účinná tvorba opravné položky. Odepsat lze pohledávku za následujících situací:

- promlčenou pohledávku,
- pohledávku za dlužníkem, u něhož soud zrušil konkurz proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující a pohledávka byla věřitelem přihlášena u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,
- pohledávku za dlužníkem, který je v úpadku, nebo jemuž hrozí úpadek na základě výsledků insolvenčního řízení,
- pohledávku za dlužníkem, na jehož majetek je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,
- pohledávku za dlužníkem, jehož majetek je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce,
- pohledávku za dlužníkem – fyzickou osobou, který zemřel, a pohledávku nelze vymáhat na dědicích, a
- pohledávku za právnickou osobou, která zanikla bez právního nástupce, a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou.

Operace	MD	D
Faktury vydané za realizované výrobky a za provedené služby	311	601, 602
Faktury vydané za prodané zboží	311	604
Výrobky a zboží vrácené odběratelem a přijaté na sklad	-311	-601, -604

Operace	MD	D
Vyúčtování slev dodatečně poskytnutých odběratelům za služby	-311	-602
Faktury vydané za prodaný materiál	311	642
Vyúčtování slev dodatečně poskytnutých odběratelům za dodávky materiálu	-311	-642
Prodej dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	311	641
Předplatné za budoucí služby	311	384
Vklad pohledávky do organizace u individuálního podnikatele	311	491
Kursově zisky:		
a) při inkasu pohledávek v průběhu roku	311	663
b) k rozvahovému dni	311	663
Postoupení pohledávky u postupníka	311	325
Výnos z postoupení pohledávky u postupitele	311	646
Úhrada pohledávky:		
a) v hotovosti	211	311
b) do banky	221	311
c) směnkou	064, 254	311
Odpis pohledávky	546	311
Inkaso pohledávky u postupníka	546	311
Odpis pohledávky u postupitele	546	311
Kursově ztráty:		
a) při inkasu pohledávek v průběhu roku	563	311
b) k rozvahovému dni	563	311

313-Pohledávky za eskontované cenné papíry

Na účtu jsou evidovány pohledávky z titulu eskontovaných cenných papírů (obvykle se jedná o směnky k inkasu předané k eskontu bance). Při eskontní operaci banka poskytne účetní jednotce tzv. eskontní úvěr znějící na směnečné nominále. Na běžný účet je připsána částka nižší o diskont a o poplatek za eskontní transakci. V okamžiku plnění pak směnečný dlužník plní bance. V případě nesplnění směnečného závazku směnečným dlužníkem musí účetní jednotka splatit eskontní úvěr sama.

V případě směnek znějících na cizí měnu je i eskontní úvěr poskytnut v cizí měně. Tehdy je třeba provádět kursově přepočty.

Operace	MD	D
Předání směnky k inkasu bance k eskontu	313	064, 254
Poplatky za eskont:		
• úrok	562	064, 254 (313)
• provize	568	064, 254 (313)

Operace	MD	D
Poskytnutí eskontního úvěru	221	232
Vypořádání eskontního úvěru úhradou směnky k inkasu dlužníkem	232	313
Vrácení eskontované směnky v případě neuhrazení dlužníkem	254	313
Splacení eskontního úvěru v případě neuhrazení směnky dlužníkem	232	221

314-Poskytnuté provozní zálohy – dlouhodobé i krátkodobé

Na účtu jsou evidovány poskytnuté provozní zálohy dlouhodobé i krátkodobé povahy. O poskytnuté záloze se účtuje až v okamžiku její skutečné úhrady, nikoli již v okamžiku přijetí zálohové faktury. Následná fakturace od dodavatele je snížena o hodnotu uhrazené zálohy.

Jedná-li se zálohu na nákup zásob, je třeba o této účtovat na účtech účtové skupiny 15; pokud se jedná o zálohu na nákup dlouhodobého majetku, je třeba o této účtovat na účtech účtové skupiny 05.

Operace	MD	D
Poskytnuté provozní zálohy dodavatelům	314 343	211, 221, 231, 461
Vyúčtování poskytnuté zálohy dodavatelům	321	314 343
Vrácení poskytnuté zálohy dodavatelem	211, 221	314

315-Ostatní pohledávky

Na účtu jsou evidovány jiné pohledávky z obchodních vztahů:

- pohledávky v souvislosti s reklamačními nároky vůči dodavatelům,
- pohledávky z leasingů,
- další, jinde nespécifikované pohledávky (např. sankce, pojistná plnění).

V případě, že se jedná o pohledávky v cizí měně, potom je třeba provádět kurzové přepočty.

Operace	MD	D
Faktury za prodané materiálové zásoby, materiálový odpad apod.	315	642
Vyúčtování nároku na prodaný dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek a investice	315	641
Předplatné za budoucí služby	315	384
Vyúčtování pohledávky za pojišťovnou v důsledku pojistného plnění při škodě	315	648

Operace	MD	D
Kurové zisky:		
• při inkasu pohledávek v průběhu roku	315	663
• k rozvahovému dni	315	663
Došlé úhrady ostatních pohledávek	221	315
Odepsané promlčené nebo nedobytné pohledávky	546	315
Kurové ztráty:		
• při inkasu pohledávek v průběhu roku	563	315
• k rozvahovému dni	563	315

PŘÍKLAD 39 *Reklamační řízení (pohled odběratele)*

Účetní jednotka realizovala následující účetní transakce:

Op.	Text	Částka	MD	D
1.	Faktura přijatá za nákup zboží	200 000	131	x
		42 000	343	x
		242 000	x	321
2.	Příjemka na 3/4 dodaného zboží	150 000	132	131
3.	Reklamace zbylé 1/4 zboží	50 000	315	131
4.	Dodavatel reklamaci uznal v plné výši	50 000	x	315
		10 500	x	343
		60 500	321	x
5.	VBÚ – úhrada doplatku dodavateli	181 500	321	221

Jak by postupovala účetní jednotka za situace, pokud by dodavatel reklamaci pokládal za neoprávněnou?

Op.	Text	Částka	MD	D
4.	Dodavatel reklamaci neuznal	50 000	548	315
5.	VBÚ: úhrada dodavateli	242 000	321	221

PŘÍKLAD 40 *Reklamační řízení (pohled dodavatele)*

Účetní jednotka realizovala následující účetní transakce:

Op.	Text	Částka	MD	D
1.	Faktura vydaná za prodej zboží	200 000	x	601
		42 000	x	343
		242 000	311	x
2.	Vyskladnění zboží	160 000	583	123

Op.	Text	Částka	MD	D
3.	Odběrateli byla uznána reklamace 1/4 prodaných výrobků	-50 000	x	601
		-10 500	x	343
		-60 500	311	x
4.	VBÚ – inkaso od odběratele	181 500	221	311

PŘÍKLAD 41 *Postoupení pohledávek*

Účetní jednotka se jala postoupit následující pohledávku z obchodních vztahů:

Op.	Text	Částka	MD	D
1.	PS pohledávky	500 000	311	x
2.	Postoupení pohledávky	500 000	546	311
3.	Inkaso za postoupenou pohledávku	450 000	221	646

PŘÍKLAD 42 *Eskont směnky*

Účetní jednotka disponuje směnkou znějící na jmenovitou hodnotu 112 000 Kč a splatnou do třech měsíců. V současnosti je hodnota směnky v účetnictví věřitele 108 000 Kč. Vzhledem k tomu, že v současné době účetní jednotka potřebuje peněžní prostředky, předala tuto k eskontu bance. Banka připsala účetní jednotce na účet 105 000 Kč a dále si strhla poplatek ve výši 3 000 Kč.

Op.	Text	Částka	MD	D
1.	Směnka k inkasu – počáteční stav	108 000	254	x
2.	Dorovnání hodnoty směnky na směnečné nominále	4 000	254	662
3.	Předání směnky k eskontu bance	112 000	313	254
4.	Přijetí eskontního úvěru na běžný účet: • na běžný účet připsáno • diskont • poplatek	112 000	x	232
		102 000	221	x
		7 000	562	x
		3 000	568	x
5.	Úhrada směnky dlužníkem bance	112 000	232	313

Jak by účetní jednotka postupovala za situace, kdy dlužník směnku bance neuhradil?

Op.	Text	Částka	MD	D
5.	Dlužník směnku bance neuhradil, úvěr splácí firma	112 000	232	221
6.	Vrácení směnky bankou zpět účetní jednotce	112 000	254	313